

Tanulmányok

Kitekintés

**Career Guidance. Reflections and Impact of the
Guidance and Counselling for Post-Primary
Institutions: Teacher's Resource Book in Uganda**

Doreen Barigye

Tanulmányok

Fókusz

Rovatszerkesztői bevezető

Nagy Krisztina

**Egyetemi hallgatók tudományosság-
alkotással kapcsolatos attitűdjei és nehézségei**

Hrenek Éva, P. Tóth Teodóra, és Szabó T. Annamária Ulla

Tanulmányok

Körkép

**Metaanalízisek metaanalízisei – lehetőség vagy
zsákutca?**

Csíkos Csaba

**Az előadáson túl: Interaktív műfajok a magyar
felsőoktatási konferenciákon**

*Dósa Katalin, Dorner Helga, Dringó-Horváth Ida,
Papp-Danka Adrienn*

**Presence and Re-categorization – Pedagogical
Application of the Contact Hypothesis on the
Example of an Intercultural Community Model**

Moldován Szilvia

Szemle

Aktuális olvasnivaló

Konzervatív pedagógia pró és kontra

Jenei-Forray Norma

Gyermek kultúra ma

Révész József

Szerzőink

Authors

2026 1.

Neveléstudomány

Oktatás – Kutatás – Innováció

Alapító főszerkesztő:	Vámos Ágnes
Főszerkesztő:	Baska Gabriella
Rovatszerkesztők/Fókusz és Körkép:	Bajzáth Angéla Czető Krisztina Endrődy Orsolya Kolosai Nedda Nagy Krisztina Schiffer Csilla Seresné Busi Etelka Tókos Katalin Vincze Beatrix
Szemle:	Pénzes Dávid Szente Dorina
Olvasószerkesztő:	Nagy Krisztina Ruzsa Bence
Szerkesztőségi titkár:	Kovács Katinka
Asszisztens:	Misley Helga
Tördelőszerkesztő:	Pénzes Dávid
Szerkesztőbizottság elnöke:	Lénárd Sándor
Szerkesztőbizottság tagjai:	Czabaji Horváth Attila (ELTE) Benedek András (BME) Golnhofer Erzsébet (ELTE) Kéri Katalin (PTE) Kopp Erika (ELTE) Mátrai Zsuzsa (NymE) Pusztai Gabriella (DE) Rónay Zoltán (ELTE) Sántha Kálmán (KJE) Szabolcs Éva (ELTE) Szivák Judit (ELTE) Tóth Péter (BME) Tészabó Júlia (ELTE) Vidákovich Tibor (SZTE)
Kiadó neve:	Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
A szerkesztőség címe:	1075 Budapest, Kazinczy utca 23–27.
Telefonszáma:	06 1 461-4500/3836
Ímélcíme:	ntny-titkar@ppk.elte.hu
Terjesztési forma:	online
Honlap:	https://ojs.elte.hu/nevelestudomany
Megjelenés ideje:	évente 4 alkalom
ISSN:	2063-9546

Tartalomjegyzék

Tanulmányok	4
<i>Kitekintés</i>	4
Career Guidance. Reflections and Impact of the Guidance and Counselling for Post-Primary Institutions: Teacher's Resource Book in Uganda	5
<i>Doreen Barigye</i>	
Tanulmányok	24
<i>Fókusz</i>	24
Rovatszerkesztői bevezető	25
<i>Nagy Krisztina</i>	
Egyetemi hallgatók tudományosság-alkotással kapcsolatos attitűdjei és nehézségei	26
<i>Hrenek Éva, P. Tóth Teodóra, és Szabó T. Annamária Ulla</i>	
Tanulmányok	42
<i>Körkép</i>	42
Metaanalízisek metaanalízisei – lehetőség vagy zsákutca?	43
<i>Csikos Csaba</i>	
Az előadáson túl: Interaktív műfajok a magyar felsőoktatási konferenciákon	54
<i>Dósa Katalin, Dorner Helga, Dringó-Horváth Ida, Papp-Danka Adrienn</i>	
Presence and Re-categorization – Pedagogical Application of the Contact Hypothesis on the Example of an Intercultural Community Model	70
<i>Moldován Szilvia</i>	
Szemle	85
Aktuális olvasnivaló	85
Konzervatív pedagógia pró és kontra	86
<i>Jenei-Forray Norma</i>	
Gyermekcultúra ma	88
<i>Révész József</i>	
Szerzőink	90
Authors	93

Az előadáson túl: Interaktív műfajok a magyar felsőoktatási konferenciákon

Dósa Katalin,* Dorner Helga,** Dringó-Horváth Ida,*** Papp-Danka Adrienn****

DOI: 10.21549/NTNY.52.2026.1.5

Tanulmányunk a magyarországi felsőoktatási konferenciák formáinak megújítására fókuszál. Az utóbbi évtizedekben világszerte elterjedtek olyan alternatív konferenciaformák, amelyek előtérbe helyezik a résztvevők aktív bevonását, a közösségi tudásépítést és az interakcióra épülő szakmai diskurzust. A magyar felsőoktatási kontextusban azonban még mindig a hagyományos, egyirányú információátadáson alapuló konferenciaformák dominálnak. Tanulmányunk célja, hogy nemzetközi jógyakorlatok bemutatásával érveljen az interaktív és a diszkurzív konferenciaformák hazai elterjedése mellett, és egyúttal bemutassa a már meglévő hazai kezdeményezéseket, amelyek követendő példák lehetnek. Kitérünk arra, hogy milyen tényezőkre kell figyelni az új formák sikeres bevezetésekor, különös tekintettel arra a szektorális sajátosságra, hogy az akadémiai életben továbbra is jelentős igény mutatkozik a publikációs lehetőségekre. A tanulmányban ismertetett hazai példák – mint a KRE Oktatásinformatika Konferenciája, az ELTE PPK Felsőoktatás-pedagógiai Konferenciája vagy a Magyar Rektori Konferencia által szervezett Felsőoktatás-fejlesztők Fóruma – igazolják, hogy Magyarországon is elindult a változás. Végül konkrét szerzői elköteleződést fogalmazunk meg, és aktív részvételre hívjuk kollégáinkat is ebben az innovációban.

Kulcsszavak: felsőoktatás, konferencia, unconference, konferenciaszervezés, akadémiai diskurzus

Bevezetés

A felsőoktatási konferenciák hagyományosan központi szerepet játszanak a tudományos diskurzus fenntartásában, a kutatási eredmények megosztásában és a szakmai közösségek építésében. Az utóbbi évtizedben azonban egyre inkább felmerül a kérdés, hogy a hagyományos konferenciaformák – különösen az egyirányú információátadásra épülő előadások – valóban megfelelnek-e a mai felsőoktatás-fejlesztési céloknak és kihívásoknak. Az akadémiai szféra gyors változásai, a tudásépítés közösségi dimenzióinak erősödése, illetve a nemzetközi példák mind egyértelműen arra mutatnak rá, hogy szükség van új, alternatív konferenciaformák bevezetésére, melyek valódi interaktivitást és tartalmasabb diskurzust tesznek lehetővé.

Jelen tanulmányunkban azt vizsgáljuk, hogy milyen nemzetközi példák és jógyakorlatok inspirálhatják a magyar felsőoktatási konferenciák átalakulását, majd hazai példákon keresztül is bemutatjuk, hogy ez a változás már itthon is megkezdődött. Célunk továbbá, hogy áttekintsük azokat a kihívásokat és megfontolásokat, ame-

* Központvezető, Tanítás- és Tanulástámogató Központ, Budapesti Corvinus Egyetem, katalin.dosa@uni-corvinus.hu, <https://orcid.org/0000-0002-6382-1012>

** Egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar, dorner.helga@ppk.elte.hu, <https://orcid.org/0000-0002-9648-9992>

*** Egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem, IKT Kutatóközpont, RH/Oktatásinformatikai Továbbképző Központ, BTK, dringo.horvath.ida@kre.hu, <https://orcid.org/0000-0002-5246-7097>

**** Főiskolai docens, Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem, papp-danka.adrienn@uni-bge.hu

lyekre érdemes figyelni az új formák sikeres hazai bevezetésénél. Végül pedig, konkrét szerzői elköteleződéssel kívánjuk motiválni kollégáinkat, hogy kezdjék el vagy folytassák ezt a szakmai innovációt, hozzájárulva a magyar felsőoktatás-fejlesztési diskurzus gazdagításához és megújításához.

Az alternatív konferenciaformák szükségessége

A felsőoktatási konferenciák hosszú ideje meghatározó szerepet játszanak a tudományos diskurzus alakításában, a szakmai közösségek erősítésében és az új kutatási eredmények megosztásában. A konferencia műfaj gyökere egészen az ókori görög filozófusokhoz vezethető vissza, hiszen ők fektették le a tudományos diskurzus alapjait az i.e. 4–5. században. Később, az európai középkorban (5–15. század) egyrészt a teológiai eszmecserék váltak konferenciaszerű összejövetelekké, másrészt a kereskedők nemcsak az árukat, hanem a kereskedelmi trendekről való gondolatokat is cseréltek, amelyek a későbbi gazdasági konferenciák előfutárainak tekinthetők. A reneszánsz idején (14–17. század) a tudósok és a művészek olyan fórumokat szerveztek, ahol az adott tudományos vagy művészeti terület fejlődéséről beszélgethettek. A 17. században megalakuló Angol Királyi Társaság (Royal Society in England) jelentősen előmozdította a tudományos diskurzusokat, és forradalmasította az úttörő tudományos felfedezések terjesztésének irányvonalait. Ezt követően a 19. században sorra alakultak meg a tudományos társaságok, amelyek többsége konferenciákat szervezett annak érdekében, hogy együttműködés és tudásmegosztás valósulhasson meg a különböző tudományterületek között. A 20. század számos technológiai újítása rengeteg változást és fejlődést hozott a konferenciák világában, melyek közül csak a nemzetközi konferenciák megvalósításának lehetőségét emeljük ki – mint a 20. század egyik legnagyobb változását (Saliya, 2024). A történelmi idők során így kialakult hagyományos tudományos vagy akadémiai konferencia teret biztosít a szakembereknek és a kutatóknak arra, hogy megismerhessék egy adott tudományág vagy terület trendjeit és új eredményeit (Budd, Dinkel, Corpas, Fuller, Rubinat & Devos, 2015), valamint elősegítik és támogatják a szakemberek formatív találkozási igényeit.

A tudományos konferenciákon a megjelenés egyik hagyományos formája, az előadás, továbbra is dominál mind az egyetemi oktatásban, mind a tudományos kommunikációban. Az egyetemi előadások hasznossága azonban egyre inkább vita tárgyát képezi. Bligh (1971) mára klasszikusnak számító műve, a *What's the use of lecturing?* évtizedekkel ezelőtt felhívta a figyelmet arra, hogy a passzív előadási formák jelentősen korlátozzák a hallgatók aktív tanulását és mélyebb megértését. A későbbi kutatások tovább erősítették ezt a kritikát: Freeman és munkatársai (2014) 225, a STEM területéről származó tanulmányt elemző metaanalízise alátámasztotta, hogy az aktív tanulási stratégiák jelentősen növelik a hallgatók teljesítményét a hagyományos előadásalapú oktatással szemben. Tronchoni, Izquierdo és Anguera (2022) szisztematikus szakirodalmi elemzésükben kiemelik a szakértő (előadó) és a nem szakértő (például hallgatók, laikus hallgatóság, téma iránt érdeklődők) szereplők közötti kommunikáció összetettségét és a tudás megalkotásában való együttműködés nehézségeit. Az interaktív előadás vagy más néven *new expert lecture* (Tronchoni et al., 2022) tehát számos előnnyel járhat, és segítheti a mélyebb megértést, de megállapításuk szerint leghatékonyabban akkor, ha diverz felsőoktatás-pedagógiai megoldásokkal kombináltan alkalmazzák (French & Kennedy, 2016).

A tudományos konferenciák kontextusában az előadásokkal kapcsolatos problémák hasonlóak: az egyirányú információközlés gyakran nem ösztönzi a mélyebb eszmecserét és az interaktív tudásmegosztást. A kutatói szocializáció és az akadémiai írástudás (*academic literacy*) szempontjából az előadás azonban még mindig fontos, hiszen segíti a kutatók szakmai identitásának formálódását és a tudományos kommunikáció normáinak elsajátítását (Nygaard, 2015; Rowley-Jolivet & Carter-Thomas, 2005). Ugyanakkor a modern kognitív pszichológia és pedagógia eredményeire építve, ha a tantermi előadás hatékonyságát jelentősen növelni lehet interak-

tív elemek beépítésével (Bain, 2004), akkor a konferenciák egyirányú, sokszor monoton közlésformáját is diszkurzívabbá, interaktívabbá lehet tenni. Az online térben zajló tudománykommunikáció is egyre inkább rávilágít arra, hogy a figyelem határainak szűkössége miatt az információközlés önmagában nem elégséges. Az egyetemi oktatásban alkalmazott diverz megoldásokhoz hasonlóan, az aktív bevonódás, a közös tudásépítés és a kollaboráció kulcsfontosságúvá válnak a kutatói szocializáció tereiben is (Lang, 2016).

A konferenciaprogramokban hangsúlyosan a frontális plenáris vagy szekció előadások jelennek meg, amelyekkel kapcsolatban Hale és Besette (2016) azt állítja, hogy az elhangzott előadások utáni megbeszélések nagyon korlátozottak, és inkább védekezési mechanizmust kívánnak meg az előadótól, nem pedig a konstruktív visszacsatolásra, az ötletek megosztására és közös fejlesztésére való reagálást. A hagyományos tudományos konferenciákhoz kapcsolódó előadás mint műfaj a „tudást olyan áruként kezeli, amelyet át kell adni a hallgatóságnak, nem pedig a hallgatóság alkotja meg” azt (Sweeting & Hohl idézi Hale & Besette, 2016, p. 10). Nincs tudomásunk azonban olyan kutatási eredményekről, amelyek azt mutatnák be, hogy az előadások, a poszterszekciók, a kerekasztal beszélgetések stb. hogyan és milyen mértékben érik el a közös tudásépítés célját. Ez azért probléma, mert arra viszont vannak hivatkozások, hogy egy nagyméretű hagyományos konferencián a hivatalos programban megjelenő információ halmazból az egyének kimutathatóan kevés információt visznek magukkal vagy használnak fel (lásd Rowe, 2017a, p. 115; Rowe, 2017b, pp. 15, 48-50; Rowe & Ilic 2015, pp. 3661-3662). Sőt, a legtöbb hagyományos konferencián az a bevett gyakorlat, hogy lineáris, egyetemi előadás jellegű, pódium prezentációk vannak, amelyek nem feltétlenül adnak lehetőséget az interakcióra és a kölcsönös tudásmegosztásra. Ezen túl a szoros időbeosztás is tovább korlátozza az információcserére épülő beszélgetések lehetőségét (Rowe, 2018). A fentiekből kifolyólag egy hagyományos konferencián a résztvevők gyakran úgy érezhetik, hogy a legizgalmasabb és leghasznosabb eszmecsere a szünetekben zajló kötetlenebb beszélgetések és a szakmai hálózatépítés (Budd et al., 2015) során történnek.

Az utóbbi években – talán épp a fentieket figyelembe véve – a hagyományos formák mellett szerepet kapnak az alternatív megoldások is a tudományos konferenciák gyakorlatában, erre utal az unconferencing műfaja is. Ez olyan nem-hierarchikus konferenciaformákat foglal magában, amelyek elősegítik az interaktív, résztvevőközpontú tanulást. Az ilyen típusú eseményeken a résztvevők aktívabb szerepet vállalhatnak a tartalom formálásában, elősegítve az intenzívebb tudásmegosztást és a valódi szakmai párbeszéd kialakulását (Lampel, Banerjee & Bhalla, 2020). Az interaktív és részvételi alapú konferenciaformák alkalmazása ezáltal jobban hozzájárulhat a kölcsönös tudásmegosztáshoz, az aktív tanulás ösztönzéséhez és a tudományos közösségek megerősítéséhez.

Mindezt alapul véve, tanulmányunkban olyan konferenciaformákat mutatunk be, amelyeket nemzetközi és hazai tudományos és szakmai közösségek, szervezetek alkalmaznak azzal a céllal, hogy a hagyományos előadás műfaján túlmutatva alternatív és interaktív módokon támogassák a tudáscserét és a közös szakmai diskurzust rendezvényeiken. Továbbá megfogalmazunk olyan ajánlásokat is, amelyeket évtizedek óta sikeresen alkalmazott jógyakorlatokból származtatunk, és amelyeket hasznosnak találtunk megosztani a hazai felsőoktatási konferenciák iránt érdeklődő közösséggel. Ezzel a tanulmánnyal szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy a magyar felsőoktatás kérdéseiről folytatott párbeszéd, valamint a szakmai szocializáció a közös gondolkodás és együttműködés jegyében történjen, és olyan keretek között, amelyek alkalmasak arra, hogy hatékonyan reagáljunk a gyorsan változó felsőoktatási környezet elvárásaira és dinamikáira.

Új formák – történeti áttekintés és alapelvek

A korábbi, hagyományos konferenciaformáktól eltérő irányultságú akadémiai rendezvényekre használja a nemzetközi szakirodalom az unconference elnevezést, amelyet Follett (2006) az ötletek megosztására, hálózatépítésre, tanulásra, beszédre, bemutatóra és általában a [másokkal] való interakcióra alkalmas önszerveződő fórumként definiál. A jelenség létrejöttét és történetét összefoglaló írásokból (Budd et al., 2015; Greenhill & Wiebrands, 2008; Krull et al., 2024; Lampel et al., 2020) megtudhatjuk, hogy ezek a rendezvények a hagyományos konferenciák alternatívájaként fejlődtek ki azzal a fő céllal, hogy feloldják a korábbi merev struktúrákat, illetve az olyan szabályokat, miszerint csak a meghívott, esetleg szponzorált előadók kaphatnak szót. A koncepció minden egyes résztvevő aktív bevonódását kívánja elérni a rugalmas keretek és az önszerveződés révén.

Az unconferencing kifejezést Owen alkotta meg 1998-ban, miután észrevette, hogy a résztvevők jobban élvezik a konferenciák informális részeit, például a kávészüneteket, mint a hivatalos előadásokat. Ennek hatására létrehozta az Open Space konferenciákat, ahol nincs előre meghatározott menetrend, főelőadók vagy panelbeszélgetések, hanem a résztvevők közösen szervezik meg a programot (Budd et al., 2015; Greenhill & Wiebrands, 2008; Lampel et al., 2020). Az Open Space módszertan az alábbi alapelvek mentén működik: i) Aki eljön, az a megfelelő ember. ii) Ami történik, az az egyetlen dolog, ami megtörténhetett. iii) Amikor elkezdődik, az a megfelelő idő. iv) Amikor véget ér, akkor van vége (Greenhill & Wiebrands, 2008; Krull et al., 2024). Ezen túlmenően a fogalom megalkotója a résztvevők felelősségét is hangsúlyozta: az Owen által megfogalmazott The Law of Two Feet [A két láb törvénye] a következőket mondja ki: „ha bárki úgy találja, hogy sem tanulni, sem hozzájárulni nem tud [az adott helyzetben a konferencián], akkor használnia kell a két lábát, és át kell sétálnia egy [számára] produktívabb helyre.” (Owen, 1997 idézi Greenhill & Wiebrands, 2008).

Ez az új forma kezdetben főleg csak az újdonságokra nyitott szoftverfejlesztői közösségekben terjedt el, az első dokumentált használata egy 1998-as XML-fejlesztői konferenciához kapcsolódik (Lampel et al., 2020), majd 2004-ben vált ismertebbé a BloggerCon révén, amely egy bloggerek számára szervezett, felhasználóközpontú esemény volt. Az első nyilvános unconference a 2005-ben megrendezett BarCamp Palo Alto volt, melyet számos további, főként könyvtárak által szervezett rendezvény követett (Greenhill & Wiebrands, 2008). A lassan és csak bizonyos közegekben terjedő forma fokozatosan egyre népszerűbbé vált: Észak-Amerikában 2006–2015 között évente átlagosan 23 konferenciát szerveztek ebben a műfajban, miközben a felhasználói szakterületek is egyre jobban diverzifikálódtak (vö. Lampel et al., 2020).

Összességében elmondható, hogy ennek a műfajnak az alapelve szerint a közönség – nem kizárólag a pódiumra emelkedő előadók – érdekes gondolatokkal, meglátásokkal és szakértelemmel rendelkezik, amit önszerveződő módokon oszthat meg a konferencia keretein belül. Így mindenki, aki részt vesz egy ilyen típusú rendezvényen valamilyen módon hozzájárul a közösségi eszmecseréhez, amely megvalósulhat például előadás formájában, hozzászólás(ok)ban, projektdemonstrációban vagy egyszerűen aktív kérdésfelvetés során (Follett, 2006).

A hagyományos konferenciák és az unconference rendezvények között több alapvető különbség figyelhető meg (lásd az 1. táblázatot), miközben fontos megjegyezni, hogy mindkét formának megvan a maga szerepe és értéke, attól függően, hogy a szakmai közösség milyen célokat kíván elérni.

	Hagyományos konferencia	Unconference
Szervezők	általában hivatalos szervezetek, szakmai társaságok vagy vállalatok	gyakran független egyének vagy kisebb közösségek
Szerkezet	jól strukturált, előre meghatározott programmal és formális előadásokkal működnek	rugalmasabb keretek, résztvevőik aktív szerepet kapnak, és az események tartalma akár a helyszínen is alakulhat
Téma, tartalom	általában hosszabb előkészítési folyamat előzi meg, ezért jellemzően mélyebb kutatási eredmények bemutatására és a szakmai diskurzus formalizálására alkalmasak	gyorsan reagál az aktuális szakmai történésekre, így a legfrissebb témákat is képes fel dolgozni
Előadók	nagy hangsúlyt fektetnek a neves előadókra és a szakmai elismertségre	középpontjában az interaktivitás, a közvetlen tudásmegosztás és a spontán hálózatépítés áll
Résztvevő	többnyire passzív befogadó, az aktivitás leginkább kérdésfeltevés, rövid diszkuszió formájába valósul meg	az aktív részvételért felelősséget vállaló, a tartalmat különböző interaktivitási formákban aktívan formáló

1. táblázat: A hagyományos konferencia és az unconference összevetése (Greenhill & Wiebrands, 2008 alapján saját, kiegészített szerkesztés)

Az ilyen típusú rendezvényekre szép számmal találunk jógyakorlatokat mind a személyes jelenléttel megrendezett, mind pedig a virtuális környezetben tartott konferenciák között (vö. Holman, Kent & Weissgerber, 2021). A megvalósítás helyszíne a célt – az aktív közreműködés és tapasztalatcsere előtérbe helyezését a passzív részvétel helyett – nem befolyásolja, csupán a megvalósítás eszközzrendszere változik.

Új konferenciaformák a világban

A továbbiakban néhány konkrét megvalósítási példán keresztül mutatjuk be az új, hagyományostól eltérő formákban rejlő lehetőségeket.

Az elemzés módszertana az önkényes mintaválasztás volt, amelynek alapját az évente frissített, felsőoktatás-fejlesztői konferencia gyűjtemény adta. A közel 25 rendezvényből 4 olyan rendezvényt válogattunk össze az elemzéshez, amely

- felsőoktatás-pedagógiához és/vagy oktatásfejlesztéshez kapcsolódik,
- nemzetközi részvételre tart számot,
- és amelynek kapcsán rendelkezünk résztvevői és/vagy szervezői személyes tapasztalattal.

Az egyes formák elemzési szempontjait a legrégebbi felsőoktatásfejlesztési konferencia (POD Network – lásd lentebb) éves szakmai rendezvényének szekcióleírásai alapján alkottuk meg. Alapvető fontosságú volt, hogy a szempontok alapján megjelenítsük a formákban rejlő újdonságokat, lehetővé tegyük azok összevetését a hagyományos formákkal, valamint támogassuk a kipróbálást és a megvalósítást a hazai gyakorlatban. Ennél fogva elemzésre került az egyes szekciótípusok időkerete, a prezentáció időaránya, a közönség interakcióinak mértéke, illetve a megvalósítás formája (vö. 1. melléklet). A megvalósíthatóság erőteljesebb támogatása érde-

kében az egyes újszerű formák részletes leírását is elkészítettük, a javasolt magyar elnevezésekkel (vö. 2. melléklet).

A fentiek alapján kiválasztott négy konferencia:

- POD Network Conference (<https://podnetwork.org/>)
- EARLI Sig4 Conference (<https://www.earli.org/sig/sig-4-higher-education>)
- HELTASA (un)conference (<https://heltasa.org.za/>)
- Hochschulforum Digitalisierung University: Future Festival (<https://festival.hfd.digital/de/>)

A továbbiakban olvasható részletes elemzés alapját az utolsó három év (2022–2024) kapcsolódó konferencia eseményei képezik, amelyekről információt az egyes események honlapjai és ott található nyilvános dokumentumok adtak.

POD – Amerikai Egyesült Államok

A Professional & Organizational Development Network in Higher Education (POD) az Egyesült Államokból indult, mára nemzetközi hatókörű szervezet, amely a felsőoktatás-fejlesztők szakmai támogatására fókuszál, különösen azokéra, akik Center for Teaching and Learning (CTL) egységekben dolgoznak. A hálózat éves konferenciája nem csupán tudományos esemény, hanem élő, kísérletező közösségi tér, ahol a formák az aktuális igényekhez igazodnak, és a tapasztalattmegosztás áll a középpontban.

A POD-konferencia változatos szekciói támogatják a tapasztalattcserét, az ötletgenerálást és a munkához kötődő közös kihívások megértését. Az olyan formák, mint az Interactive Sessions, Roundtables, Perspectives vagy a Research-szekciók nemcsak előadások, hanem intenzív szakmai eszmecsere is. A Birds-of-a-Feather (BoF) forma különösen népszerű: ezek informális, de irányított beszélgetések, amelyek során a résztvevők saját munkájukhoz kapcsolódó közös kihívásokat dolgoznak fel egymás tapasztalatai alapján.

A POD-konferencia egyik alapelve az erőforrások és jógyakorlatok szabad áramlása. Ennek szellemében működik a Resource Fair, ahol oktatásfejlesztők mutatják be saját fejlesztéseiket, anyagaikat, kezdeményezéseiket. A megosztás támogatásának másik formája a Workshop-in-a-box, amely hazavihető műhelytartalmakat kínál. A konferenciaformák között helyet kap a POD Talks is – rövid, inspiratív előadások TED-stílusban – valamint a Poster Sessions, amelyek lehetőséget adnak új kezdeményezések és kutatások bemutatására.

A konferencia nemcsak szakmai a tanulást, hanem a kapcsolatépítést is aktívan támogatja. Az olyan események, mint a GPPD Networking Event (végzős hallgatók és posztdoktorok számára), vagy a Job Fair, hozzájárulnak a pályakezdők karrierépítéséhez és az intézményközi mobilitás ösztönzéséhez. Emellett a Special Interest Groups (SIGs) és albizottsági találkozók strukturált szakmai közösségeket hoznak létre a tartós tudásmegosztás és együttműködés érdekében.

A POD-konferencia külön figyelmet fordít a résztvevők mentális, fizikai és közösségi jóllétére. A Well-being sessions (például a jóga, a meditáció, a kézműveskedés és a közös futás) célja, hogy segítse a résztvevők feltöltődését és kapcsolódását – nemcsak szakmailag, hanem emberileg is. Az Affinity Groups forma pedig a marginalizált csoportokhoz tartozó kollégák számára kínál biztonságos, támogató közeget, ahol megoszthatják tapasztalataikat, stratégiáikat, és kapcsolódhatnak egymáshoz – elősegítve az autentikus jelenlétet és a rendszerszintű változások támogatását is.

A 2024-es POD-konferencia szekciótípusait figyelembe véve feltérképeztük a prezentáció és a közönség interakcióinak hozzávetőleges arányait. Célunk az volt, hogy lássuk, milyen mértékben jellemző a prezentációközpontúság, illetve a résztvevői interakció az egyes szekciótípusokra. A POD minden szekciótípust besorol

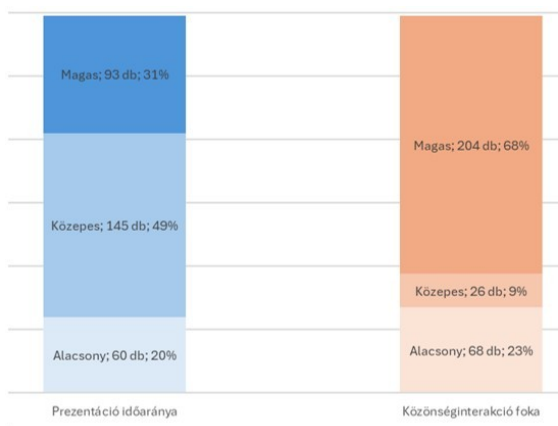
egy háromfokozatú skálán (alacsony – közepes – magas) a fenti két dimenzió mentén. Ezeket az adatokat vetjük alapul.

Az elemzést két nézőpontból végeztük el:

1. A konferencia teljes időtartama alapján – azaz az adott szekcióformákra fordított összes idő tekintetében.
2. Szekciószám szerinti összesítés alapján – azaz hogy hány alkalommal került sor egy adott típusú szekcióra.

Az eredmények arra mutatnak rá, hogy a POD-konferencia szekciótípusainak strukturális sokszínűsége jól leképezi a szervezet értékalapú törekvéseit, különösen a gyakorlati tudásmegosztás, a kollegialitás és a közösségi tanulás előtérbe helyezését. Míg egyes formák (például a POD Talks és a Research Presentations) magas prezenciórányt és alacsony interakciót mutatnak, más típusok (például a Birds-of-a-Feather, az Affinity Groups és a Well-being sessions) kifejezetten az interaktív, közösségi részvételre épülnek, jellemzően minimális formális prezenciával (1. és 2. ábra).

A szekciók szám szerinti eloszlása alapján a közepes és magas interaktivitási szintet képviselő formák domináltak (145, illetve 95 a 298-ból), ami arra utal, hogy a konferencia nem csupán a tudásátadás, hanem közösségépítés tereként is működik. Az interaktivitás hangsúlyossága az időtartamarányú elemzés során még erőteljesebben megjelenik: 22235 percből 18330 perc magas interaktivitású tevékenységet jelenít meg a program, ami összességében a konferencia időtartamának 82,44%-a. Ugyanakkor az interaktív szekciók sokszor rövidebb ideig tartanak, míg a hagyományosabb formák (például a prekonferencia workshopok) hosszabb időkeretben valósulnak meg. Ez finom egyensúlyt jelez az információátadás és a részvételi dinamika között.

1. ábra: A szekciók számának megoszlása a prezentációs idő és a közösséginterakció mértéke szerint: az alacsony, a közepes és a magas szintű szekciótípusok arányai. (Forrás: saját szerkesztés a POD 2024 konferencia programja alapján)

2. ábra: A konferencia teljes idejének (összesen 44 470 perc) megoszlása a prezentációs idő és a közösséginterakció mértéke szerint: alacsony, közepes és magas szintű szekciótípusok arányai. (Forrás: saját szerkesztés a POD 2024 konferencia programja alapján)

Az 1. mellékletben látható, hogy a POD-adatokon végzett elemzést követően a továbbiakban bemutatásra kerülő másik három konferencia szekciótípusait is elemeztük, és besoroltuk a POD elemzési dimenziói mentén az alacsony, a közepes és a magas kategóriákba.

Összességében az eredmények megerősítik, hogy az 1. mellékletben felsorolt szekciótípusok tudatosan támogatják a tanulási közösségek építését, és teret ad a résztvevői aktivitás különböző formáinak az előadói szereptől a kollegiális tapasztalatomegosztásig és az identitásalapú közösségi támogatásig.

EARLI SIG 4 – Európa

A nagymúltú oktatáskutató európai szervezetek egyike az EARLI (European Association for Research on Learning and Instruction), amelynek konferenciáin szintén megjelentek a klasszikus előadásforma mellett az alternatív formák is. Az EARLI konferenciák célja 1985 óta stabilan az, hogy támogassák a tanítás-tanulás folyamatainak tudományos vizsgálatát, valamint elősegítsék a kutatók közötti nemzetközi együttműködést, különös hangsúlyt helyezve az interdiszciplináris megközelítésekre, amelyek ötvözik a kognitív pszichológia, a pedagógia, a társadalomtudományok és az informatikai tudományok eredményeit. Így a hagyományos tudományos konferenciák műfaji határait tiszteletben tartva az új formák célja is az, hogy hidat építsenek az alapkutatás és az oktatási gyakorlat között, és ezzel hozzájáruljanak az oktatási innovációk tudományos megalapozásához.

A két évente megrendezett nemzetközi EARLI konferencián kívül az ún. Special Interest Groups (SIGs) például a felsőoktatás-kutatás, az oktatási technológiák és a tantárgyspecifikus tanulás csoportok stb. is megszervezik a saját, szűkebb területekre koncentráló, nemzetközi konferenciáikat. A szervezet SIG-jei kiemelt figyelmet fordítanak a fiatal kutatók támogatására is, amelyet a JURE (Junior Researchers of EARLI) hálózaton keresztül valósítanak meg.

Az EARLI SIG 4 Higher Education két évente megrendezett konferenciáin a hagyományos, azaz a felsőoktatás-kutatási eredmények disszeminációját és megvitatását szolgáló formákon túl (például plenáris előadás, előadás, szimpózium, poszterszekció) 2018 óta az interaktivitást és a tudományos networkinget támogató Kollaboratív Tér forma is felkerült a lehetőségek közé. Ez utóbbi forma kiemelkedik kollaboratív fókuszával, amelynek köszönhetően a résztvevők közös kutatási projektötleket dolgoznak ki kiscsoportos interakciókban. Ez azért is fontos, mert a klasszikusnak számító kutatási előadásokban már kész eredményeket és értelmezéseket prezentálnak a kutatók, míg a Kollaboratív Tér ennél „megengedőbb” és ötletbörzéként, közös gondolkodási platformként teret ad a kezdeti stádiumban lévő kutatási elképzelések megvitatásának is.

A SIG 4 csoport konferenciái erőteljesen támogatják a fiatal kutatók (JURE-tagok) szakmai fejlődését a nemzetközi kutatási hálózaton belül. Számukra célzott szekciók, interaktív workshopok és az informális Mentoring Lunch nyújt lehetőséget kutatási terveik megvitatására, módszertani kérdések tisztázására és karrierépítési tanácsadásra. A mentorált interakciók célja a bizalomépítés és a hosszú távú együttműködések megalapozása.

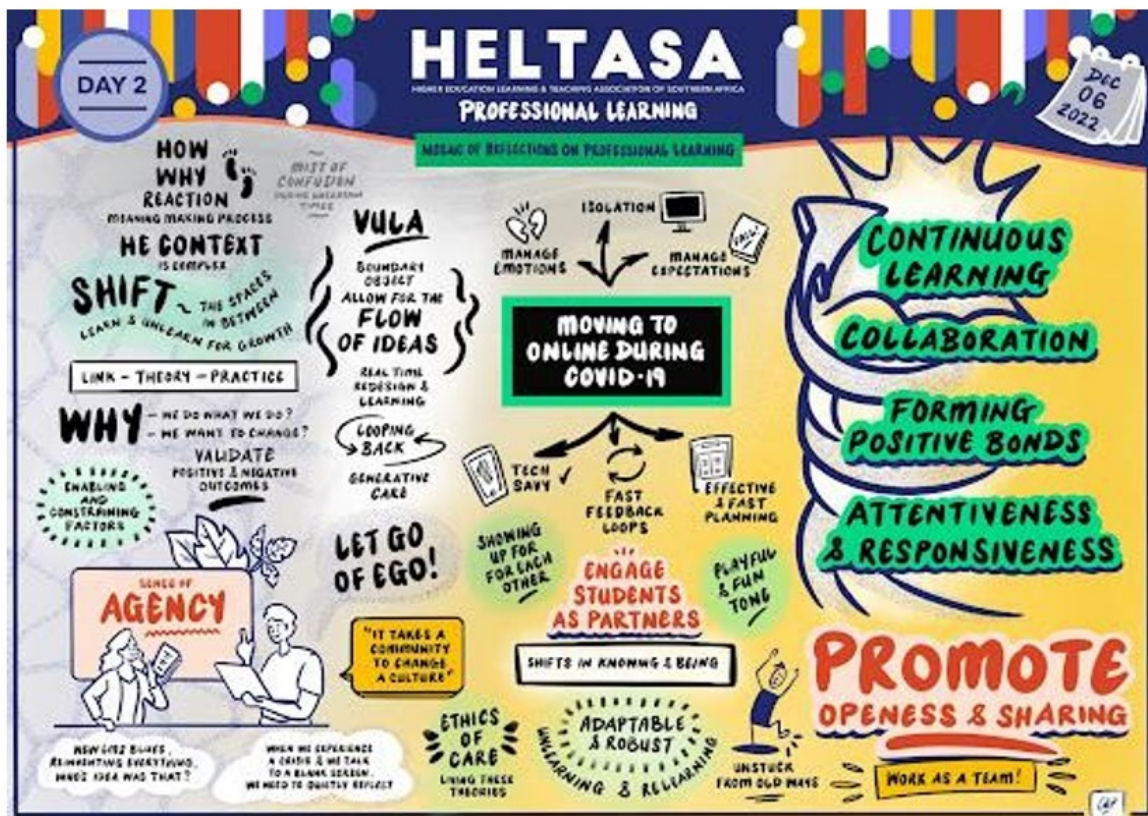
HELTASA – Dél-Afrikai Köztársaság

A HELTASA (Higher Education Learning and Teaching Association of Southern Africa) dél-afrikai szervezet, amely a felsőoktatás tanulás- és tanításfejlesztését tűzte zászlajára. Az egyesület által szervezett konferenciák az utóbbi években tudatosan kezdtek elszakadni a hagyományos konferenciaformáktól, egyre inkább az ún. (un)conferencing megközelítést alkalmazva. Ennek a megközelítésnek a célja, hogy formális és informális keretek között egyaránt aktív párbeszédre ösztönözze a résztvevőket, miközben továbbra is fenntartja a tudományos igényesség és bizonyítékalapúság kritériumait (vö. Krull et al., 2024).

A HELTASA eseményei kiemelkednek abban, hogy már a konferencia előkészítése és kommunikációja is rendhagyó, kreatív elemeket alkalmaz. Kiváló példa erre a 2022-es HELTASA-Festival konferenciafelhívása, amely a hagyományos kiírás helyett egy verssel („Ke Nako!” – magyarul: „Eljött az idő!”) kezdődött, majd ezt később a szervezők egy acapella dallal egészítették ki, amely a fesztivált népszerűsítette (vö. Krull et al., 2024, az

acapella dal Youtube-on érhető el). Ez a kreatív kommunikáció nemcsak figyelemfelhívó volt, hanem a rendezvény szellemiségét is egyértelműen közvetítette. Maguk a konferencia szekciói is többféle innovatív formát ötvöznek, amelyek tudatosan a résztvevők aktív bevonására építenek. A rendezvény egyik figyelemreméltó sajátossága a különböző szekcióbeszélgetések vizuális dokumentálása: grafikus szakemberek vesznek részt az eseményeken, és élőben rajzolnak vizuális összeggést a legfontosabb gondolatokról és vitaelemekről. (A 3. ábra a Professional Learning szekcióban készült vizuális összeggést mutatja be. A konferencia további szekcióinak grafikus összefoglalói pedig a rendezvény hivatalos honlapján érhetők el.)

3. ábra: Vizuális összeggés a legfontosabb gondolatokról és vitaelemekről a Professional Learning szekcióban (Forrás: HELTASA (un)conference 2022, <https://heltasa.org.za/festival-2022/>)

A HELTASA-konferenciák innovációi között kiemelhető még az olyan hagyományos konferenciaformák, mint például a szóbeli és poszter-előadások újraértelmezése is. A szóbeli előadások (oral presentations) esetében a hagyományos kutatási eredmények ismertetése helyett reflektív, provokatív előadások zajlanak, amelyek kifejezetten az eredmények körüli diskurzusra és párbeszédre ösztönöznek. A poszterelőadások (poster presentations) pedig kifejezetten a rövid, párbeszédindító bemutatókra épülnek, ösztönözve a kreatív, digitális poszterek alkalmazását és lehetőséget biztosítva a gazdagabb interakcióra.

Fontos jellemzője a HELTASA rendezvényeinek az is, hogy a konferenciafelhívásokban a szervezők előzetesen elvárják a résztvevőktől, hogy konkrét, beszélgetést generáló kérdéseket fogalmazzanak meg az absztrakcióban (HELTASA, 2023). Ezzel előzetesen biztosítják, hogy a szekciókban valóban interaktív és releváns szakmai eszmecsere alakuljon ki.

Végül, a COVID-19 pandémia hatására számos formát sikeresen alkalmaztak virtuális környezetben is. Jó példa erre a reflektív dialógus (reflective dialogue) típusú beszélgetések online megvalósítása, mint a 2020-as The Future of Teaching and Learning on the African Continent című esemény, amely bebizonyította, hogy ezek a formák hatékonyan működtethetők a digitális térben is.

Hochschulforum Digitalisierung – Németország

A Hochschulforum Digitalisierung (HFD) németországi szervezet, amely 2014-es megalakulása óta a felsőoktatási tanulás és tanítás digitalizációjának támogatására összpontosít. Az egyesület kiemelt célja az oktatási szektor digitális innovációinak láthatóvá tétele, valamint az egyetemek, a döntéshozók és a piaci szereplők közötti együttműködések ösztönzése. A szervezet tevékenységét hálózatépítő platformként végzi, ahol jógyakorlatok megosztásával segíti elő a digitális oktatási innovációkat.

A HFD két kiemelt rendezvényt szervez rendszeresen, amelyek innovatív formáiknak köszönhetően jelentős hatást gyakorolnak a digitális oktatás jövőjére. Az első a HFDcon, amely 2017 óta évente biztosít fórumot az oktatási digitalizáció kulcsszereplőinek. A HFDcon különlegessége, hogy a konferencia programja nem előzetesen meghatározott, hanem a résztvevők közösségi javaslatai alapján alakul ki. Ezáltal a rendezvény közvetlenül reflektál a jelenlévők aktuális érdeklődésére, biztosítva az aktív részvétel lehetőségét és a közösségi tudásépítést.

A másik kiemelkedő esemény, a University:Future Festival (U:FF) 2020 óta Németország legnagyobb hibrid oktatási rendezvényévé nőtte ki magát. A rendezvény alapelve, hogy programjában kizárólag digitális eszközhasználaton alapuló tartalmak szerepelnek. Külön figyelmet fordítanak arra, hogy innovatív formákat alkalmazzanak, például művészi megjelenítéseket, kreatív digitális élményeket integráljanak a programba.

Mindkét eseményen rendszeresen alkalmazzák az ún. barcamp formát. Ez a megközelítés lehetőséget ad minden résztvevőnek arra, hogy rövid prezentáció keretében olyan témákat vessen fel, amelyeket közösen szavaznak meg, és építenek be a napi programba. Ezáltal nem egy hagyományosan előkészített prezentációs program dominál, hanem inkább kötetlen beszélgetések, viták és aktuális témák megvitatása zajlik.

A rendezvényeken gyakran alkalmaznak olyan workshopokat is, amelyek két fő típusba sorolhatók: a Spot on workshopok inkább elméleti alapot nyújtanak hosszabb bevezető előadásokkal, míg a Hands on workshopok kifejezetten gyakorlati, interaktív feladatokra fókuszálnak, minimális vagy rövid előadással. További érdekes innovációként említhető meg a poszterkiállítás audioguide-dal kombinált formája, amely lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy önállóan ismerkedjenek meg a bemutatott anyagokkal, miközben adott időszámban interaktív beszélgetéseken is részt vehetnek a poszter szerzőivel. A HFD eseményeinek népszerű és humoros eleme a Fail Night, amelynek során a résztvevők rövid, szórakoztató formában számolhatnak be a digitális oktatási környezetben megélt legrosszabb, legviccesebb vagy leginkább tanulságos kudarcaikról (Worst Experiences). Ez a forma nemcsak a szakmai tapasztalatmegosztást segíti elő, hanem közösségi kapcsolatépítő funkciót is betölt.

Végül, a 2024-es jubileumi HFDcon különleges eseményeként valósult meg a Galériséta (Gallery walk), amely interaktív és játékos módon tekintette át a szervezet 10 éves történetét. A résztvevők különböző állomásokon – például memóriajátékon, egyéni HFD-táska készítésén, nemzetközi együttműködések játékos megjelenítésén vagy akár egyetemi témájú jenga játékon – vehettek részt, ezzel segítve az élményszerű tanulást és interakciót (4. ábra). Ez a forma jól adaptálható más eseményeken is, például évfordulók vagy kiadványbemutatók kreatív feldolgozásakor.

4. ábra: A Galériaséta egyik állomása (Forrás: Konferencia-beszámoló, <https://hochschulforumdigitalisierung.de/hfdcon-2024-bericht/>)

Új formák bevezetése: kihívások és buktatók

Az alternatív és interaktív konferenciaformák bevezetésénél kulcsfontosságú, hogy világos instrukciókat és egyértelmű példákat adjunk a résztvevőknek. Gyakori hiba ugyanis, hogy az előadók vagy a résztvevők a megszokott keretek között próbálják értelmezni az új formákat, például workshop címszó alatt valójában frontális előadást tartanak. A pontos, strukturált instrukciók mellett segíthet a résztvevők előzetes felkészítése, illetve konkrét, sikeresen alkalmazott nemzetközi jógyakorlatok példaként történő bemutatása is.

Kiemelten fontos figyelembe venni azt a hazai sajátosságot, hogy az akadémiai közeg továbbra is jelentős mértékű publikációs tevékenységet vár el a kutatóktól. Ezért az interaktív, diszkurzív formák nem válthatják fel teljes mértékben a hagyományos, kutatási eredményeket prezentáló előadásokat. Egy lehetséges megoldás erre a kihívásra, ha a konferencia szervezői párhuzamosan több különböző típusú programot kínálnak: egyes szekciók megtarthatják a hagyományos kutatóközpontú prezentációs stílust, míg mások kimondottan az interaktív, diskurzusalapú elemekre összpontosíthatnak. Így minden résztvevő kiválaszthatja azt a formát, amely az ő igényeinek és intézményi elvárásainak legjobban megfelel.

Emellett a hagyományosabb formák esetében is beépíthető a minőségbiztosításba egy olyan kritérium, amely megköveteli az előadóktól, hogy valamilyen mértékben interaktív elemekkel egészítsék ki prezentációjukat. Ez lehet kérdésfelvetés, közös gondolkodást ösztönző rövid aktivitás, vagy akár az előadás utáni strukturált diszkusszió. Ehhez elengedhetetlen az értékelési szempontrendszerek, értékelőtáblák kidolgozása és alkalmazása (lásd 3. melléklet), valamint az előadók és a moderátorok felkészítése és támogatása a minőségi standardok betartásában.

Budd és munkatársai (2015) az unconference rendezvények tapasztalatai alapján az alábbi tíz szabályt fogalmazták meg (amelyek közül több természetesen hagyományos konferenciák szervezésénél is hasznos lehet):

1. Döntsük el, hogy az unconference vagy a hagyományos konferencia szervezése-e a célunk! Fontos mérlegelni a résztvevők számát, a helyszín méretét, az elvárásokat és a célokat annak eldöntéséhez, hogy melyik forma a legmegfelelőbb.
2. Válasszuk ki a megfelelő formát! Az unconference többféle módon szervezhető, például Birds of a Feather találkozók, barcampek vagy hackathonok formájában, a résztvevők céljaitól függően.
3. Biztosítsunk megfelelő helyszínt és infrastruktúrát! Olyan helyszínt válasszunk, amely támogatja a rugalmas programot és a résztvevők közötti interakciókat, például nyitott terek és megfelelő technikai felszereltség biztosításával.
4. Ösztönözzük a résztvevők aktív részvételét! Az unconference sikeréhez elengedhetetlen, hogy a résztvevők aktívan hozzájáruljanak a programhoz, például témák javasolásával és a beszélgetésekben való aktív részvétellel.
5. Alakítsunk ki rugalmas napirendet! Az unconference napirendjét a résztvevők igényei és érdeklődése alapján alakítsuk ki, lehetővé téve a spontán témák és workshopok beillesztését!
6. Támogassuk a közösségépítést! Az unconference kiváló lehetőséget nyújt a közösségépítésre, ezért ösztönözzük a résztvevők közötti kapcsolatok kialakítását és a hálózatépítést!
7. Biztosítsunk megfelelő facilitátorokat! A facilitátorok segítenek a beszélgetések irányításában és a résztvevők bevonásában, ezért fontos, hogy tapasztalt személyeket válasszunk erre a szerepre.
8. Kezeljük a logisztikai kihívásokat! Figyeljünk a logisztikai részletekre, például az étkezésre, a szállásra és a technikai támogatásra, hogy a résztvevők a tartalomra koncentrálhassanak.
9. Gyűjtsünk visszajelzéseket, és értékeljük az eseményt! Az unconference után kérjünk visszajelzést a résztvevőktől, hogy tanulhassunk a tapasztalatokból, és használjuk fel ezeket a jövőbeli események szervezésekor!
10. Legyünk nyitottak és rugalmasak! Az unconference lényege a rugalmasság és az alkalmazkodóképesség, ezért legyünk nyitottak az új ötletekre és a program menet közbeni módosítására!

Az alternatív, interaktív konferenciaformák bevezetésének sikeréhez tehát elengedhetetlen a rendezvények tudatos tervezése és a folyamatos fejlesztés. Ehhez nélkülözhetetlen, hogy rendszeresen és módszeresen gyűjtsük a résztvevők visszajelzéseit, és ezek alapján iteratívan alakítsuk ki a programokat, formákat. Ugyanakkor fontos elfogadnunk, hogy az interaktivitás és a közösségi bevonódás szükségszerűen együtt jár a kiszámíthatatlanság magasabb fokával: egy valóban interaktív esemény mindig tartogat meglepetéseket, hiszen éppen az a cél, hogy felhatalmazzuk a résztvevőket és átadjuk nekik a kontroll gyakorlásának egy részét. A hagyományos, szigorúan szabályozott konferenciák kultúrájából kilépni természetesen kihívást jelent, ám ez olyan tanulási folyamat, amelyhez fokozatosan hozzá lehet szokni, sőt, egy idő után éppen az ilyen események dinamikája és váratlan fordulatai válnak vonzóvá és inspirálóvá.

Hazai példák az alternatív konferenciaformák alkalmazására

A nemzetközi trendekhez hasonlóan Magyarországon is megjelentek már olyan felsőoktatási konferenciák, amelyek tudatosan alkalmaznak alternatív, interaktív formákat. Ezek a rendezvények nemcsak a hagyományos előadásokat egészítik ki, hanem egyúttal kísérleti terepként is szolgálnak a hazai szakmai közösség számára, lehetőséget biztosítva a nemzetközi jógyakorlatok helyi adaptációjára.

Markáns példa erre a Károli Gáspár Református Egyetem IKT Kutatóközpontja által szervezett, 2020 óta évente megrendezett konferenciasorozat, amelynek címe Oktatásinformatika a felsőoktatásban. A konferencia kiemelt célja a digitális technológiák hatékony oktatási és kutatási alkalmazásának támogatása, hangsúlyozottan interaktív megközelítésben (vö. Dringó-Horváth, 2024). A rendezvény újszerű megoldásokat kínál, ilyen például a rövidebb, ún. input-előadások bevezetése, amelyek után nem csupán hagyományos plenáris kérdések hangzanak el, hanem interaktív kiscsoportos beszélgetések következnek az előadókkal. Ezen kívül kiemelhető még az oktatásfejlesztési könyvstand, ahol az előadók bemutathatják kapcsolódó kiadványaikat, valamint a digitális poszterbemutatók, amelyeket a résztvevők önállóan is megtekinthetnek, majd strukturált, interaktív beszélgetéseken vehetnek részt a poszter szerzőivel.

Egy másik rendezvény az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kara (ELTE PPK) által, 2023 óta évente megrendezett Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia (FPK). Ez a konferencia tudatosan ötvözi a hagyományos kutatási eredmények bemutatását az interaktív tudásépítés különböző formáival. A Scholarship of Teaching and Learning (SoTL) szemlélet integrálása mellett a konferencián olyan alternatív formák is szerepelnek, mint a facilitált, problémaközpontú műhelymunkák, az élő viták (roundtable discussions), amelyek során eltérő diszciplináris nézőpontok ütköztethetők egy adott kérdéskör kapcsán, valamint az ún. trend talk, amely diszciplináron átívelő felsőoktatás-pedagógiai koncepció, tapasztalat vagy megfigyelt trend rövid kifejtése (kb. 5 perces fókuszált előadás), amelyet egy kb. 10 perces irányított, interaktív beszélgetés követ a hallgatósággal.

Végül, kiemelkedő jelentőségű kezdeményezés a Magyar Rektori Konferencia (MRK) keretein belül 2024 elején formálisan megalakult Felsőoktatási Módszertani és Oktatásinformatikai Fórum, amely két jól elkülöníthető eseménytípust működtet. Egyrészt rendszeres online tudásmegosztó fórumokat szervez, melyek célja a hazai oktatásfejlesztői szakmai közösség megerősítése, valamint a jógyakorlatok rugalmas és széleskörű megosztása. Másrészt az MRK szervezésében 2024-ben került először megrendezésre a Felsőoktatás-fejlesztők Fóruma, amely – ahogyan az elnevezése is jelzi – tudatosan kíván elszakadni a hagyományos konferenciaformáktól, egyúttal ez az első olyan hazai esemény, amelyet már a kezdetektől a közösségi gondolkodás ösztönzése és a szakmai közösségépítés céljából alakítottak ki. A Fórum többek között két új típusú szekciót is bevezetett a hazai gyakorlatba – Vedd és Vidd, Egy hajóban evezünk –, melyek a nemzetközi szakirodalomban ismert Workshop-in-a-box és Birds-of-a-Feather típusok hazai adaptációi.

Az esemény további újítása, hogy stratégiai jellegű, közös gondolkodásnak is teret ad a felsőoktatási intézményekben vezető pozícióban lévő szakemberek számára, ahol konkrét fejlesztési irányok, kihívások és együttműködési lehetőségek kerülnek megvitatásra. Egyedülálló hazai példaként megjelentek továbbá ún. wellbeing-típusú szekciók is, ahol képzett trénerok és pszichológusok facilitálásával lehetőség nyílik olyan témák mélyebb feldolgozására, mint a szakmai kiégés megelőzése, a határok kijelölése vagy a fenntartható szakmai fejlődés biztosítása. Ezekkel az új formákkal a Fórum nem csupán szakmai tudáscserére ad lehetőséget, hanem aktívan hozzájárul a résztvevők személyes és intézményi jóllétének támogatásához is.

A bemutatott három példán túl bizonyára számos további kezdeményezés és konferenciaforma létezik, amelyek hasonlóan innovatív módon támogatják a felsőoktatás-pedagógiai és oktatásfejlesztési diskurzust Magyarországon. Ezek feltérképezése és rendszerezése további kutatások és szakmai eszmecserék feladata lehet.

Konklúzió és felhívás

A bemutatott nemzetközi és hazai példák egyértelműen jelzik, hogy a felsőoktatási konferenciák világában elindult egy fontos változás: a hagyományos, egyirányú információátadás mellett megjelentek azok a formák, amelyek az interakciót, a közös tudásépítést és a szakmai közösségek aktív bevonását helyezik előtérbe. A világos instrukciók, az átgondolt programtervezés és a megfelelő minőségbiztosítás kulcsfontosságú elemei annak, hogy ezek az új formák hatékonyan megvalósulhassanak és valódi értéket teremtsenek.

Magyarországon is jellemző a konferenciaformák innovációjára való nyitottság és kezdeményezőkézség. Ahhoz azonban, hogy ez az átalakulás valóban széles körben elterjedjen, elengedhetetlen, hogy minél többen felismerjék az ezekben az új formákban rejlő potenciált, és aktívan beépítsék azokat a saját rendezvényeikbe. Ez a változás hosszabb folyamat, amely empátiát, türelmet és elszántságot igényel, hiszen a konferencia régóta megszokott normáinak átalakítása kihívást jelent mind a szervezők, mind a résztvevők számára.

Mi, a tanulmány szerzői, elkötelezzük magunkat amellett, hogy az általunk szervezett és gondozott eseményeken tudatosan alkalmazzuk ezeket az új elveket és formákat, így járulva hozzá a hazai felsőoktatás-fejlesztő szakmai közösség megerősítéséhez, a tartalmasabb, mélyebb szakmai párbeszéd kibontakozásához. Ezzel egyúttal aktív cselekvésre hívjuk kollégáinkat is: Tapasztaljuk meg együtt, hogy a konferenciák valóban olyan terek lehetnek, ahol nem csak információátadás történik, hanem közös gondolkodás, közösségépítés, sőt szakmai és személyes fejlődés is zajlik! Legyünk úttörők és innovátorok, akik képesek tartós és értékes változásokat elindítani a magyar felsőoktatási konferenciák gyakorlatában!

Köszönetnyilvánítás

Hálásan köszönjük Póta Noelnek és T. Nagy Juditnak az adatelemzésben és az ábrák elkészítésében nyújtott türelmes segítséget.

Irodalom

---

1. Bain, K. (2004). *What the Best College Teachers Do*. Harvard University Press.
<https://doi.org/10.2307/j.ctvjnrvvb>
2. Bligh, D. A. (1971). *What's the use of lectures?* DA B Bligh.
3. Budd, A., Dinkel, H., Corpas, M., Fuller, J. C., Rubinat, L. & Devos, D. P. (2015). Ten Simple Rules for Organizing an Unconference. *PLoS Computational Biology*, 11(1).
<https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1003905>
4. Dringó-Horváth, I. (2024). *Oktatásfejlesztési innováció és hálózatépítés a magyarországi felsőoktatásban: Trendek, irányadó eredmények, adaptálható jógyakorlatok*. L'Harmattan Kiadó.
<https://doi.org/10.56037/978-963-646-188-1>
5. Follett, J. (2006). Understanding the Unconference. *Digital Web Magazine*. http://www.digital-web.com/articles/understanding_the_unconference/
6. Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H. & Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *PNAS Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 111(23), 8410–8415.
<https://doi.org/10.1073/pnas.1319030111>
7. French, S. & Kennedy, G. (2016). Reassessing the value of university lectures. *Teaching in Higher Education*, 22(6), 639–654. <https://doi.org/10.1080/13562517.2016.1273213>
8. Greenhill, K. & Wiebrands, C. (2008). The unconference: a new model for better professional communication. LIANZA Conference 2008.
<https://researchportal.murdoch.edu.au/esploro/outputs/conferencePaper/The-unconference-a-new-model-for/991005540699507891>
9. Hale, E. & Bessette, L. S. (2016). New frontiers: Exploring the power and possibilities of the unconference as a transformative approach to faculty development. *The Journal of Faculty Development*, 30(2), 9–15. <https://works.hcommons.org/records/j1exx-khs40>
10. Holman, C., Kent, B. A. & Weissgerber, T. L. (2021). How to connect academics around the globe by organizing an asynchronous virtual unconference. *Wellcome open research*, 6, 156.
<https://doi.org/10.12688/wellcomeopenres.16893.2>
11. Krull, G., Bobo, B. & Titus, S. (2024). An evolving approach to unconferencing: Reflections from piloting the HELTASAFEST22 scholarly festival. *Critical Studies in Teaching and Learning*, 12(SI1), 117–134.
<https://doi.org/10.14426/cristal.v12iSI1.2081>
12. Lampel, J., Banerjee, A. & Bhalla, A. (2020). By the people, for the people: Emergence and spread of the 'unconference' as new temporary organisational form. In Braun, T. & Lampel, J. (Eds.), *Tensions and Paradoxes in Temporary Organizing (Vol. 67)* (pp. 61–78).
<https://doi.org/10.1108/S0733-558X20200000067008>
13. Lang, J. M. (2016). *Small teaching. Everyday lessons from the science of learning*. Jossey-Bass.

14. Nygaard, L. P. (2015). Publishing and perishing: an academic literacies framework for investigating research productivity. *Studies in Higher Education*, 42(3), 519–532.
<https://doi.org/10.1080/03075079.2015.1058351>
15. Rowe, N. & Ilic, D. (2015). Rethinking poster presentations at large-scale scientific meetings – is it time for the format to evolve? *FEBS Journal*, 282(19), 3661–3668. <https://10.1111/febs.13383>
16. Rowe, N. (2017a). Tracing the „grey literature“ of poster presentations: a mapping review. *Health Information and Libraries Journal*, 34(2), 106–124. <https://10.1111/hir.12177>
17. Rowe, N. (2017b). *Academic & Scientific Poster Presentation – A Modern Comprehensive Guide*. Springer Nature.
18. Rowe, N. (2018). „When you get what you want, but not what you need“: The motivations, affordances and shortcomings of attending academic/scientific conferences. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 4(2), 714–729.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1184972.pdf>
19. Rowley-Jolivet, E. & Carter-Thomas, S. (2005). The rhetoric of conference presentation introductions: context, argument, and interaction. *International Journal of Applied Linguistics*, 15(1).
<https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2005.00080.x>
20. Saliya, C. A. (2024). *From Philosophical Dialogues to Virtual Meetings: The Dynamic Evolution of Conferences*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4684605>
21. Tronchoni, H., Izquierdo, C. & Anguera, M. T. (2022). A systematic review on lecturing in contemporary university teaching. *Frontiers in Psychology*, 13.
<https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2022.971617>

Beyond the Presentation: Interactive Genres at Hungarian Higher Education Conferences

Our study focuses on the renewal of conference formats in Hungarian higher education. In recent decades, alternative conference formats have spread worldwide that prioritise active participant engagement, community-based knowledge building, and professional discourse grounded in interaction. In the Hungarian higher education context, however, traditional conference models based on one-way information transfer still dominate. The aim of our study is to advocate for the widespread adoption of interactive, discursive conference styles in Hungary by presenting international best practices and highlighting existing domestic initiatives that can serve as models. We address the factors to be considered when successfully introducing these new formats, with particular regard to the sector-specific reality that there remains significant demand for publication opportunities in academic life. The domestic examples described in the study—such as the KRE Conference on Educational Informatics, the ELTE PPK Conference on Higher Education Pedagogy, or the Forum of Higher Education Developers organised by the Hungarian Rectors' Conference—confirm that change has begun in Hungary as well. Finally, we articulate a concrete commitment from the authors and call on our colleagues to actively participate in this innovation as well.

Keywords: *higher education, conference, unconference, conference planning, academic discourse*